

Uniwersytet
ŁÓDZKI

Prof. dr hab. Stefan Banasiak

Prof. dr hab. Stefan Banasiak (ur. 1929), dyrektor Instytutu Historii w latach 1970–1978, historyk dziejów powojennych Polski. Studiował nauki społeczne na UŁ, w 1955 r. ukończył studia II stopnia na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego uzyskując tytuł magistra historii. Równolegle w 1953 r. rozpoczął pracę w Katedrze Podstaw Marksizmu-Leninizmu, a później Katedrze Historii Polski Najnowszej UŁ.

Początkowo zajmował dziejami II Międzynarodówki i ewolucją poglądów Edwarda Bernsteina. Wkrótce jednak zaniechał dotychczasowych poszukiwań i rozpoczął badanie działalności Państwowego Urzędu Repatriacyjnego.

W 1962 r. otrzymał stopień doktora na podstawie dysertacji pt. Działalność osadnicza Państwowego Urzędu Repatriacyjnego na Ziemiach Odzyskanych w latach 1945–1947, przygotowanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Józefa Dutkiewicza. W następnych latach na stałe związany z IH UŁ, w którym przeszedł kolejne stopnie kariery naukowej.

W 1965 r. ukończył pracę pt. Przesiedlenie Niemców z Polski w latach 1945–1950, która została przedstawiona jako rozprawa habilitacyjna. Z powodu sprzeciwu ze strony cenzury nie mogła ona być opublikowana. W 1968 r. została wydana jedynie w 79 egzemplarzach przez tzw. małą poligrafię UŁ, z zaznaczeniem, że nie była przeznaczona do szerokiego rozpowszechniania.

26 stycznia 1967 r. Rada Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ nadała S. Banasiakowi stopień doktora habilitowanego. W roku następnym mianowano go na stanowisko docenta w Katedrze Historii Polski Najnowszej.

W 1978 r. został profesorem nadzwyczajnym, a w 1990 r. profesorem zwyczajnym. W latach 1987–1991 kierownik Zakładu Historii Polski Ludowej, a później Katedry Historii Polski Współczesnej. W okresie 1970–

Uniwersytet
ŁÓDZKI

1975 był delegatem do Senatu UŁ. Od 1984 r. pełnił funkcję kierownika Studium Podyplomowego Historii. Działał też w Komisji Niemcoznawczej Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich, Radzie Naukowej Zakładu Badań nad Polonią PAN, Komisji Struktur Społecznych przy Komitecie Nauk Historycznych PAN. Był także członkiem Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, ŁTN, PTH oraz członkiem komitetu redakcyjnego „Rocznika Łódzkiego” i redakcji „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Historica”. Czynny w życiu politycznym – PZPR.

Wyróżniony wieloma odznaczeniami i nagrodami, w tym Honorową Odznaką m. Łodzi (1964), Nagrodą Indywidualną II stopnia Ministra Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1980). Jego działalność naukowa koncentrowała się na problematyce Ziem Zachodnich i Północnych. Przebadał akta archiwalne dotyczące repatriacji Polaków z ZSRR i z państw zachodnich do Polski oraz transferu Ukraińców, Białorusinów i Litwinów do ZSRR.

Poczynił też istotne ustalenia dotyczące stanowiska Wielkich Mocarstw wobec kwestii granic Polski. Drugim, bardzo ważnym kierunkiem badań był przebieg ucieczki i ewakuacji Niemców przed zbliżającym się frontem wschodnim oraz przesiedlenie ludności niemieckiej z Polski na podstawie decyzji konferencji poczdamskiej.

Trzecim obszarem poszukiwań stała się sprawa płożenia ludności polskiej na Ziemiach Zachodnich i Północnych. Zajmował się także problematyką lokalną, w tym działalnością Polskiej Partii Robotniczej.

Obok dwóch książek: *Działalność osadnicza Państwowego Urzędu Repatriacyjnego na Ziemiach Odzyskanych w latach 1945–1947*, Poznań 1963; *Przesiedlenie Niemców z Polski w latach 1945–1950*, Łódź 1968 opublikował ponad 60 artykułów naukowych i wiele popularnonaukowych oraz publicystycznych. Z ważniejszych rozpraw należy wymienić: *Settlement of the Polish Western Territories in 1945–1947*, „Polish Western Affairs” 1965, vol. 6, nr 1, s. 121–149; *Warunki przesiedlenia ludności niemieckiej z Polski na podstawie decyzji konferencji poczdamskiej*, „Komunikaty Instytutu Bałtyckiego” 1967, z. 6, s. 37–75; *Wysiedlenie Niemców z Polski z perspektywy półwiecza*, [w:] *Władze komunistyczne wobec Ziem Odzyskanych po II wojnie światowej. Materiały konferencji*, red. S. Łach, Słupsk 1997, s. 161–173; *Województwo łódzkie w okresie Polski Ludowej*, [w:] *Województwo łódzkie 1919–1969. Studia i materiały*, Łódź 1971, s. 143–170.

Jego uczniami byli m.in. Tadeusz Bojanowski, Włodzimierz Kozłowski i Krzysztof Lesiakowski.